

17.06.2013

Stj/2

§ 727

Opiskeluterveydenhuoltoa koskeva selvitys Etelä-Suomen aluehallintovirastolle

Pöydälle 17.06.2013

HEL 2012-003830 T 03 00 01

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Laura Rätty

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Aluehallintoviraston päätös ja selvityspyyntö 8.5.2013
- 2 Terveystarkastusohjelma 2012

Otteet

Ote

Etelä-Suomen
aluehallintovirasto

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto, valmistelu
Liite 2

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättänee antaa Etelä-Suomen aluehallintovirastolle seuraavan opiskeluterveydenhuoltoa koskevan selvityksen:

Sovitun työnjaon mukaisesti Helsingissä opiskeluterveydenhuollon palveluja annetaan sekä oppilaitoksissa että terveysasemilla. Työpanos oppilaitoksissa on kohdennettu terveystarkastuksiin ja oppilaitosyhteistyöhön. Asetuksen mukaiset sairaanhoitopalvelut annetaan Helsingissä työnjaon mukaisesti Helsingin 25 terveysasemalla. Terveysasemilla työskennellään lääkäri-hoitaja työparimallilla, joten opiskelija voi saada myös työparin terveydenhoitajan palveluja. Oppilaitoksiin suunnattava lääkärityöpanos on kohdennettu terveystarkastuksiin ja oppilaitosyhteistyöhön. Tällä toimintakokonaisuudella turvataan opiskelijalle mahdollisimman toimivat ja laadukkaat perusterveydenhuollon palvelut.

Lukukauden 2012 - 2013 aikana Helsingin terveyskeskus (1.1.2013 alkaen sosiaali- ja terveysvirasto) on tuottanut opiskeluterveydenhuollon palveluja 57 200:lle Helsingissä opiskelevalle

opiskelijalle. Ulkokuntalaisten määrä on huomattava. Lukiolaisista 26 % ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoista 35 % ja ammattikorkeakouluopiskelijoista 47 % on ulkokuntalaisia.

Vuonna 2012 opiskeluterveydenhuollossa oli yhteensä runsaat 60 000 hoitokontaktia, joko käynteinä, hoitopuheluinä tai sähköisenä asiointina. Lääkärikontakteja oli noin 7 000, ja kontakteja terveydenhoitajille ja psykiatrisille sairaanhoitajille oli runsaat 53 000. Lisäksi opiskelijat asioivat terveysasemilla. Vuonna 2012 Helsingin terveysasemilla kävi 16- 25 -vuotiaiden ikäryhmästä 39 600 eri henkilöä sairauden hoitoon liittyvissä asioissa lääkärin ja terveydenhoitajan vastaanotoilla. Käyntejä ja käyntiä korvaavia hoitopuheluita oli yhteensä 128 600, joista lääkärikäyntien osuus oli 47 100. Kaikki tämän ikäryhmän kävijät eivät olleet opiskelijoita, mutta lukumäärä on kuitenkin suuntaa antava. Ulkokuntalaisia oli kaiken kaikkiaan 2 800 henkilöä ja he olivat pääsääntöisesti opiskelijoita.

Tarkasteltaessa pelkästään terveydenhoitajia, lukioissa terveydenhoitajien määrä on mitoitussuosituksen mukainen. Ammatillisissa oppilaitoksissa on mitoitussuositukseen verrattuna 4,4 terveydenhoitajan ja ammattikorkeakouluissa 13,9 terveydenhoitajan vaje. Helsinki on viime vuosina laajentanut hoitotyön osaamista opiskeluterveydenhuollossa lisäämällä psykiatristen sairaanhoitajien vakansseja terveydenhoitajien vakanssien rinnalle. Opiskeluterveydenhuollossa työskentelee tällä hetkellä 9 psykiatrista sairaanhoitajaa. Laskennallisesti 9 terveydenhoitajan työpanos suuntautuu opiskelijoiden sairaanhoitoon terveysasemilla. Kun kaikki nämä hoitotyön resurssit lasketaan yhteen, mitoitussuosituksen edellyttämä suositustaso toteutuu. Lääkäreiden kohdalla opiskeluterveydenhuollossa puuttuu mitoitussuosituksista 8,4 lääkäriä. Laskennallisesti 8 lääkärin työpanos suuntautuu tällä hetkellä opiskelijoiden sairaudenhoitoon terveysasemilla. Sosiaali- ja terveysviraston näkemyksen mukaan lääkäreiden määrä on myös siten mitoitussuosituksen tasolla.

Sosiaali- ja terveysvirastossa on koulu- ja opiskeluterveydenhuollon yhteinen kirjallinen toimintasuunnitelma ja terveystarkastusohjelma (liite). Terveystarkastusohjelman sisältö on laaja-alainen ja kattaa laadukkaan terveystarkastusohjelman kriteerit.

Opiskeluterveydenhuollon terveystarkastusohjelman mukaisesti terveydenhoitaja tekee kaikille lukiossa ja ammatillisessa perus- tai aikuiskoulutuksessa ensimmäistä vuotta opiskeleville terveystarkastuksen. Lääkärintarkastus järjestetään toisen asteen koulutuksessa opiskeleville ensimmäisenä tai toisena opiskeluvuonna. Opiskeluterveydenhuollon lääkärintarkastus tehdään miespuolisille opiskelijoille sinä vuonna, kun opiskelija on kutsunanalainen.

Opiskelijalla on aina mahdollisuus hakeutua terveydenhoitajan vastaanotolle ammattikorkeakoulussa. Terveydenhoitajan terveystarkastusta tarjotaan kaikille ensimmäistä vuotta ammattikorkeakoulussa opiskeleville. Osa opiskelijoista kutsutaan henkilökohtaisesti terveydenhoitajan tarkastukseen terveystarkastuslomakkeen tai sähköisesti lähetetyn terveystarkastuksen perusteella. Ammattikorkeakoulussa opiskeleville varataan aika lääkärin vastaanotolle terveydenhoitajan tekemän hoidon tarpeen arvion perusteella. Terveystarkastuksissa korostuvat opiskelijan omien voimavarojen tukeminen, terveyden edistäminen ja ongelmia ehkäisevä työote. Toiminnassa otetaan huomioon monikulttuurisuus ja muut pääkaupunkiseudulliset erityispiirteet. Ammattikorkeakouluissa on jo tällä hetkellä mahdollista järjestää terveystarkastuksia enemmän kuin mitä opiskelijat niihin hakeutuvat.

Helsingin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on laadittu hallintokuntien välisenä yhteistyönä. Sosiaali- ja terveystieteiden virasto on vahvasti mukana lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimeenpanossa. Hyvinvointisuunnitelmaa laadittaessa lähtökohtana oli, että se kattaa myös asetuksen 388/2011 vaatimukset yhtenäisestä toimintaohjelmasta vastuuhenkilöineen. Aluehallintovirasto on sittemmin todennut ratkaisussaan, että toimintaohjelma tulee laatia erikseen. Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden virasto laatii aluehallintoviraston edellyttämän yhtenäisen toimintaohjelman niin, että se on valmis vuoden 2013 loppuun mennessä. Toimintaohjelmassa määritellään myös vastuuhenkilöt. Toimintaohjelma laaditaan yhteisesti neuvolatyölle, kouluterveydenhuollolle, opiskeluterveydenhuollolle ja suunterveydenhuollolle ja mukaan pyydetään tärkeimpien yhteistyökumppanien edustajat, kuten varhaiskasvatusvirasto, opetusvirasto ja nuorisoasiainkeskus.

Opiskelijoille on eri ikäkausina tehty lukuisia terveydenhoitajan ja lääkärin suorittamia terveystarkastuksia, joissa terveydentilan poikkeamiin jo on otettu kantaa ja tarvittavat lisätutkimukset ja jatkohoidot on tehty. Lukiolaisille ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoille tehdään asetuksen mukaiset tarkastukset. Ammattikorkeakouluopiskelijat ovat täysi-ikäisiä ja osaavat hakeutua hoitoon huomattavasti muutoksia terveydentilassaan.

Ammattikorkeakoulujen osalta on todettava, että parhaillaan on käynnissä on kokeilupilotit Seinäjoella ja Lappeenrannassa ammattikorkeakoulun opiskelijoille suunnattavien opiskeluterveydenhuollon palvelujen tuottamista YTHS:n palvelujärjestelmän kautta. Pilotin tulosten perusteella tulee arvioitavaksi, onko ammattikorkeakouluopiskelijoiden terveydenhuoltopalvelujen siirtäminen YTHS:lle toiminnallisesti ja taloudellisesti perusteltua.

Yhteenvedona kaupunginhallitus katsoo, että ottaen huomioon opiskelijoiden käytössä olevat opiskeluterveydenhuollon henkilöstöresurssit ja terveysasemien resurssit, Helsingillä on riittävät ja sosiaali- ja terveysviraston arvion mukaan mitoitussuosituksen mukaiset palvelut. Sosiaali- ja terveysviraston arvion mukaan Helsingillä on tarjottavana opiskelijoille keskimääräistä paremmat ja laadukkaammat palvelut verrattuna valtakunnallisiin keskiarvoihin. Toiminnan sisältöjä on kehitetty ja toiminnan laatua seurataan laatumittauksilla. Opiskelijoilla on käytössään psykiatristen sairaanhoitajien sekä terveysasemien lääkäri- ja terveydenhoitajapalvelut.

Esittelijä

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on 8.5.2013 antanut liitteenä olevan päätöksen neuvolatoimintaa, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa ja lasten ja nuorten suun terveydenhuoltoa koskevan valtioneuvoston asetuksen (338/2011) toimeenpanosta Helsingissä. Aluehallintoviraston päätös perustuu vuonna 2012 terveyskeskuksen antamiin selvityksiin.

Aluehallintovirasto on päätöksessään kehottanut Helsingin kaupunkia antamaan aluehallintovirastolle selvityksen 5.7.2013 mennessä seuraavista seikoista:

- yhtenäinen toimintaohjelma ja vastuuhenkilöt
- terveydenhoitajien ja lääkärin mitoitus opiskeluterveydenhuollossa
- kaupungin toimenpiteet ja niiden aikataulutus terveydenhoitajien ja lääkärimitoitusten saattamiseksi suosituksia vastaavalle tasolle.

Esittelijä viittaa sosiaali- ja terveysvirastossa valmisteltuun päätösehdotuksen mukaiseen aluehallintovirastolle annettavaan selvitykseen sekä nykyiseen koulu- ja opiskeluterveydenhuollon yhteiseen kirjalliseen toimintasuunnitelmaan ja terveystarkastusohjelmaan. Selvityksen perusteella aluehallintovirasto on ilmoittanut arvioivansa asetuksessa edellytettyä opiskeluterveydenhuollon tasoa.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Laura Rätty

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

17.06.2013

Stj/2

- 1 Aluehallintoviraston päätös ja selvityspyyntö 8.5.2013
- 2 Terveystarkastusohjelma 2012

Otteet

Ote

Etelä-Suomen
aluehallintovirasto

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto, valmistelu
Liite 2

Tiedoksi

Sosiaali- ja terveysvirasto

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveysvirasto 5.6.2013

HEL 2012-003830 T 03 00 01

Helsingin sosiaali- ja terveysvirasto antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon liittyen Etelä-Suomen aluehallintoviraston ratkaisuun valtioneuvoston asetuksen (338/2011) toimeenpanosta Helsingissä. Asetus koskee neuvolatoimintaa, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa ja lasten ja nuorten suun terveydenhuoltoa. Aluehallintovirasto kehotti Helsingin kaupunkia huolehtimaan siitä, että ratkaisussa kuvatut asiat saatetaan asetuksen edellyttämälle tasolle ja kehotti kaupunkia antamaan siitä aluehallintovirastolle selvityksen.

Sovitun työnjaon mukaisesti Helsingissä opiskeluterveydenhuollon palveluita annetaan sekä oppilaitoksissa että terveysasemilla. Työpanos oppilaitoksissa on kohdennettu terveystarkastuksiin ja oppilaitosyhteistyöhön. Asetuksen mukaiset sairaanhoitopalvelut annetaan Helsingissä työnjaon mukaisesti Helsingin 25 terveysasemalla. Terveysasemilla työskennellään lääkäri-hoitaja työparimallilla, joten opiskelija voi saada myös työparin terveydenhoitajan palveluita. Oppilaitoksiin suunnattava lääkärityöpanos on kohdennettu terveystarkastuksiin ja oppilaitosyhteistyöhön. Tällä toimintakokonaisuudella turvataan opiskelijalle mahdollisimman toimivat ja laadukkaat perusterveydenhuollon palvelut.

Lukukauden 2012 - 2013 aikana Helsingin terveyskeskus (1.1.2013 alkaen sosiaali- ja terveys-virasto) on tuottanut opiskeluterveydenhuollon palveluja 57 200:lle Helsingissä opiskelevalle opiskelijalle. Ulkokuntalaisten määrä on huomattava. Lukiolaisista 26 % ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoista 35 % ja ammattikorkeakouluopiskelijoista 47 % on ulkokuntalaisia.

Vuonna 2012 opiskeluterveydenhuollossa oli yhteensä runsaat 60 000 hoitokontaktia, joko käynteinä, hoitopuheluinä tai sähköisenä asiointina. Lääkärikontakteja oli hieman 7000, ja kontakteja terveydenhoitajille ja psykiatrisille sairaanhoitajille oli runsaat 53 000. Lisäksi opiskelijat asioivat terveysasemilla. Vuonna 2012 Helsingin terveysasemilla kävi 16- 25 -vuotiaiden ikäryhmästä 39 600 eri henkilöä sairauden hoitoon liittyvissä asioissa lääkärin ja terveydenhoitajan vastaanotoilla. Käyntejä ja käyntiä korvaavia hoitopuheluita oli yhteensä 128 600, joista lääkärikäyntien osuus oli 47 100. Kaikki tämän ikäryhmän kävijät eivät olleet opiskelijoita, mutta lukumäärä on kuitenkin suuntaa antava. Ulkokuntalaisia oli kaiken kaikkiaan 2800 henkilöä ja he olivat pääsääntöisesti opiskelijoita.

Helsingin sosiaali- ja terveysvirasto toteaa, että tarkasteltaessa pelkästään terveydenhoitajia, lukioissa terveydenhoitajien määrä on mitoitussuositusten mukainen. Ammatillisissa oppilaitoksissa on mitoitussuositukseen verrattuna 4,4 terveydenhoitajan ja ammattikorkeakouluissa 13,9 terveydenhoitajan vajaus. Helsinki on viime vuosina laajentanut hoitotyön osaamista opiskeluterveydenhuollossa lisäämällä psykiatristen sairaanhoitajien vakansseja terveydenhoitajien vakanssien rinnalle. Opiskeluterveydenhuollossa työskentelee tällä hetkellä 9 psykiatrista sairaanhoitajaa. Laskennallisesti 9 terveydenhoitajan työpanos suuntautuu opiskelijoiden sairaanhoitoon terveysasemilla. Kun kaikki nämä hoitotyön resurssit lasketaan yhteen, mitoitussuosituksen edellyttämä suositustaso toteutuu. Lääkäreiden kohdalla opiskeluterveydenhuollossa puuttuu mitoitussuosituksista 8,4 lääkäriä. Laskennallisesti 8 lääkärin työpanos suuntautuu tällä hetkellä opiskelijoiden sairaudenhoitoon terveysasemilla. Sosiaali- ja terveysviraston näkemyksen mukaan lääkäreiden määrä on myös siten mitoitussuosituksen tasolla.

Sosiaali- ja terveysvirastossa on koulu- ja opiskeluterveydenhuollon yhteinen kirjallinen toimintasuunnitelma ja terveystarkastusohjelma (liite 1). Terveystarkastusohjelman sisältö on laaja-alainen ja kattaa laadukkaan terveystarkastusohjelman kriteerit.

Opiskeluterveydenhuollon terveystarkastusohjelman mukaisesti terveydenhoitaja tekee kaikille lukiossa ja ammatillisessa perus- tai aikuiskoulutuksessa ensimmäistä vuotta opiskeleville terveystarkastuksen. Lääkärintarkastus järjestetään toisen asteen koulutuksessa opiskeleville ensimmäisenä tai toisena opiskeluvuonna. Opiskeluterveydenhuollon lääkärintarkastus tehdään miespuolisille opiskelijoille sinä vuonna, kun opiskelija on kutsunanalainen.

Opiskelijalla on aina mahdollisuus hakeutua terveydenhoitajan vastaanotolle ammattikorkeakoulussa. Terveydenhoitajan

terveystarkastusta tarjotaan kaikille 1. vuoden ammattikorkeakoulussa opiskeleville. Osa opiskelijoista kutsutaan henkilökohtaisesti terveydenhoitajan tarkastukseen terveystarkastuslomakkeen tai sähköisesti lähetetyn terveystarkastuksen perusteella. Ammattikorkeakoulussa opiskeleville varataan aika lääkärin vastaanotolle terveydenhoitajan tekemän hoidon tarpeen arvion perusteella. Terveystarkastuksissa korostuvat opiskelijan omien voimavarojen tukeminen, terveyden edistäminen ja ongelmia ehkäisevä työote. Toiminnassa otetaan huomioon monikulttuurisuus ja muut pääkaupunkiseudulliset erityispiirteet. Ammattikorkeakouluissa on jo tällä hetkellä mahdollista järjestää enemmän terveystarkastuksia kuin opiskelijat niihin hakeutuvat.

Helsingin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on laadittu hallintokuntien välisenä yhteistyönä. Sosiaali- ja terveystarkastus on vahvasti mukana lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimeenpanossa. Hyvinvointisuunnitelmaa laadittaessa lähtökohtana oli, että se kattaa myös asetuksen 388/2011 vaatimukset yhtenäisestä toimintaohjelmasta vastuuhenkilöineen. Aluehallintovirasto on sittemmin todennut ratkaisussaan, että toimintaohjelma tulee laatia erikseen. Helsingin sosiaali- ja terveystarkastus laatii aluehallintoviraston edellyttämän yhtenäisen toimintaohjelman niin, että se on valmis vuoden 2013 loppuun mennessä. Toimintaohjelmassa määritellään myös vastuuhenkilöt. Toimintaohjelma laaditaan yhteisesti neuvolatyölle, kouluterveydenhuollolle, opiskeluterveydenhuollolle ja suunterveydenhuollolle ja mukaan pyydetään tärkeimpien yhteistyökumppaneiden edustajat, kuten varhaiskasvatusvirasto, opetusvirasto ja nuorisoasiainkeskus.

Helsingin sosiaali- ja terveystarkastus ei voi yhtyä AVIn lausunnon kohtaan, jossa todetaan, että henkilöstön riittämättömyys vaarantaa annettavien palvelujen sisällön ja laadun toteutumista sellaisena kuin terveydenhuoltolaki edellyttää. Opiskelijoille on eri ikäkausina tehty lukuisia terveydenhoitajan ja lääkärin suorittamia terveystarkastuksia, joissa terveydentilan poikkeamiin jo on otettu kantaa ja tarvittavat lisätutkimukset ja jatkohoidot on tehty. Lukiolaisille ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoille tehdään asetuksen mukaiset tarkastukset. Ammattikorkeakouluopiskelijat ovat täysi-ikäisiä ja osaavat hakeutua hoitoon huomattavasti muutoksia terveydentilassaan.

Ammattikorkeakoulujen osalta sosiaali- ja terveystarkastus toteaa lisäksi, että parhaillaan menossa on kokeilupilotit Seinäjoella ja Lappeenrannassa ammattikorkeakoulun opiskelijoille suunnattavien opiskeluterveydenhuollon palvelujen tuottamista YTHS:n palvelujärjestelmän kautta. Pilotin tulosten perusteella tulee arvioitavaksi, onko ammattikorkeakouluopiskelijoiden

17.06.2013

Stj/2

terveydenhuoltopalvelujen siirtäminen YTHS:lle toiminnallisesti ja taloudellisesti perusteltua.

Yhteenvetona Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden virasto toteaa, että ottaen huomioon opiskelijoiden käytössä olevat opiskeluterveydenhuollon henkilöstöresurssit ja terveystieteiden resurssit, on Helsingillä riittävät ja sosiaali- ja terveystieteiden näkemyksen mukaan mitoitussuosituksen mukaiset palvelut. Virasto arvioi, että Helsingillä on tarjottavana opiskelijoille keskimääräistä paremmat ja laadukkaammat palvelut verrattuna valtakunnallisiin keskiarvoihin. Toiminnan sisältöjä on kehitetty ja toiminnan laatua seurataan laatumittauksilla. Opiskelijoilla on myös käytössään psykiatristen sairaanhoitajien että terveystieteiden lääkäri- ja terveydenhoitajapalvelut.

Lisätiedot

Marketta Kupiainen, hallintoylihoitaja, puhelin: 310 42348
marketta.kupiainen(a)hel.fi